

Agost 2024
n° 316

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11, car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://arieja.ieo-opm.com/>

LO MOT DE LA PRESIDENTA DE L'IEO D'ARIÈJA

Cars Amics,

E mai per d'unes la passa estivenca siá un temps de repaus, pels benevòls de l'IEO d'Ariège le trabalh contunha e n'aprofiti per les mercejar totes, les que balhan de son temps e de son vam per sosténer las nòstras accions de l'estiu. Le festenal de Saurat ven de s'acabar e, per nosautres que volèm reviscolar l'usatge de l'occitan dins la vida vidanta, es un endreit que i caliá èsser, ja que la fama del *Festen'òc* es pas mès de fèr : una fèsta polida e plasenta que la lenga i tròba sa plaça. Ongan encara, la programacion n'èra rica e variada per fèr véser la vitalitat d'una lenga e d'una cultura que d'unes s'esperfòrçan de voler tuar dempuèi sègles. La preséncia de l'IEO d'Ariège i es venguda costumièra, l'escasença pels occitans que sèm d'encontrar monde que venon d'endacòm mès e d'escambiar amb totes les que son interessats per la socializacion de la lenga.

Dins la ciutat comtala, per *Trad'Estiu*, tanben retroniguèron melodias tradicionalas mescladas d'influéncias contemporanèas per encantar un public variat. Le rescontre entre modernitat e tradicion mostrèt plan coma cal l'evolució de la nòstra cultura que se sap enriquesir tot en demorant fidèla a las rasigas. Dos festenals entre tradicion e modernitat que testimònian de la vitalitat e de la

riquesa del patrimòni occitan, nòstre eretatge cultural.

Al mes d'agost, a L'Avelhanet, l'IEO d'Ariège participarà a la quinzenada sus *La Crosada contra les Albigeses* organizada per la Convergéncia occitana. Una escasença de las bèlas de tornar véser les quadres de Jacme Fauché sus aquel sicut, òbras que son pas tornadas a L'Avelhanet dempuèi 1960. Una iniciativa interessanta per tornar descobrir e comprèner mès, un tròç de nòstra istòria. Pendent la quinzenada tota, i aurà conferéncias amb intervenents de renom, mòstras, presentacion d'obratges, projeccion de filmes...

Una escasença encara per d'autors de valorizar l'occitan, que pòrta la nòstra identitat culturala e istorica. Un biais tanben de sensibilizar le public local e les toristas a las valors de tolerància, de diversitat religiosa e de resisténcia culturala que son encara e totjorn pertinentes a l'ora d'ara.

Les catars portavan valors umanistas, que son estadas reprimidas plan segur mas que daissèron una traça duradissa que pòt menar a una soscadissa sus la libertat de consciéncia, la non-violéncia e la cèrca de vertat, valors fòra temps que nos fan mestièr uèi.

Ac vesètz, l'interès de las gents per la nòstra cultura es totjorn grand a tal punt que le director del SESTA (grands sites d'Occitanie) es favorable a l'integracion de l'occitan dins le projècte del desvolopament toristic, un pas en devant dins le bon sens.

Amassa, contunharem de fèr viure l'èime occitan amb iniciativas ausardas e federativas ; atal, entre totes, ac farem tot.

Bon estiu a totes.

Annia Wolf

*****

La Crosada contra los Albigeses 3 al 15 d'agost de 2024 - L'Avelhanet -

La mòstra « Croisade contre les Albigeois – L'albigéisme selon Jacques Fauché (1927-2013) es dubèrta del 3 al 15 d'agost cada jorn de 10h a 19h, sala *Jean Ferrat*, al cinèma *Le Casino* a L'Avelhanet. Entrada a gratis.

Dissabte 3 d'agost :

11h - Estrena de la mòstra « La Croisade contre les Albigeois - L'albigéisme selon Jacques Fauché » (cinèma *Le Casino*-sala *Jean Ferrat*).

Dimars 6 d'agost :

16h30 - Visita guidada (1h) de la mòstra per Tristan Bergerot, guida conferencièr del País d'Art e d'Istòria dels Pirenèus Catars. Se marcar sul site (www.pyreneescathares.com o 05.61.05.52.03). A gratis.

18h a 20h45 - Projeccion del film « Le drame cathare » de Stelio Lorenzi (1966). Durada 2h45 (cinèma *Le Casino*-sala *G. Méliès*).

Dimècres 7 d'agost

17h a 18h - Rencontre amb l'escrivan Gilles-Henri Tardy (librariá *Les Tisseurs de Mots*).

18h a 19h30 - Taula redonda amb Edouard de Laportalière e Gilles-Henri Trady « Origines de la pensée cathare et regards croisés sur la Consolation et le Salut » (cinèma *Le Casino*).

Dijòus 8 d'agost

17h a 19h - Franc Bardou presentarà son darrièr recuèlh de poesias « Del sulhet lo dardalh » (librariá *Les Tisseurs de Mots*).

Divendres 9 d'agost

16h a 18h - André Czeski, responsable dels escavaments arqueologics en 1981 a Montsegur, presentarà son darrièr obratge d'Istòria e arqueologia « Montségur, nouveau regard » (librariá *Les Tisseurs de Mots*).

18h a 19h30 - André Czeski presentarà son diaporama « Bilan des fouilles à Montségur » (cinèma *Le Casino*-sala *G. Méliès*).

Dissabte 10 d'agost

16h a 18h - Anne Brenon presentarà son darrièr libre « Les cathares : Enseignement, liturgie, spiritualité. L'apport des manuscrits originaux » (librariá *Les Tisseurs de Mots*).

18h a 20h - Taula redonda « Cathares, un patrimoine écrit » amb Anne Brenon, Annie Cazenave e Jean-Louis Gasc (cinèma *Le Casino*-sala *G. Méliès*).

Dimenge 11 d'agost

16 a 18h30 - Conferéncia « Jacques Fauché, défense et illustration de l'albigéisme » per René Soula, istorian (cinèma *Le Casino*-sala *G. Méliès*).

Dimars 13 d'agost

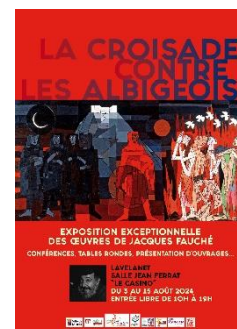
16h30 - Visita guidada (1h) de la mòstra per Tristan Bergerot, guida conferencièr del País d'Art e d'Istòria dels Pirenèus Catars. Se marcar sul site (www.pyreneescathares.com o 05.61.05.52.03). A gratis.

18h a 19h30 - Intervencion d'Olivier Cébe, president de la Societat del Sovenir e dels estudis catars, sul tèma « Tradition orale à travers les âges et terroirs d'Occitanie » (cinèma *Le Casino*-sala *G. Méliès*).

20h30 – Projeccion del film documentari « Bougres » en preséncia de Francis Fourcou.

Dimècres 14 d'agost

18h a 19h30 - Conferéncia-parladissa « L'histoire médiévale occitane et le catharisme romancé en occitan » per Sèrgi Viaule. Presentarà tanben son obratge « Esclarmonda de Perelha » traduccion en occitan de l'òbra de Raymonde Tricoire. (cinèma *Le Casino*-sala *G. Méliès*).

37ª PUJADA AL PÒRT DE SALAU 4 d'AGOST de 2024

PROGRAMA 37ª PUJADA AL PÒRT DE SALAU 4 d'AGOST DE 2024

- 7h: Partença de Salau, camin del Pòrt
- 11h: Rencontre dels Occitans e catalans
- 12h: Discorses de benvenguda dels organitzaires e foto de familha
- 13h: Partiment del formatge occitan e del vin catalan
- 13h 30: Repais tirat de la saqueta
- 14h30: Musica e danças e rondas amb musicans occitans
- 15h 30: Cants d'adieu
Davalada per cada costat

A.S.P.I.C

Ariège
le Département

Communauté de Communes
COUSERANS
Pyrénées

ASPIC: association pour les initiatives transfrontalières de la vallée du Salat, 09140 Salau: tél: 0561591602, 0561668370
mèl: aspic.salat2@orange.fr
<http://ventduport.jimdo.com>
CAOC: Cercle d'agermanament occitano-català, Hotel Entitats, Providència, 42, 08024 Barcelona, tél: 932843634,
Mèl: caoc@caoc.cat

*****

Istòrias del temps passat d'Alan Vidal

A la fièira

Vertadièras institucions del monde rural, las fièiras de temps a rompián l'anar de la dura vida païsana. S'i vendiá le gròs bestiar, buòus, vacas e vedèls, oelhas e anhèls, truèjas e porcèls... Per nosaus, cada dimars, tot al long de l'annada, las fièiras alternavan siá a Varilhas, siá a Pàmias.

Las fièiras èran l'afèr dels òmes, las femnas se reservavan les mercats per i vendre uòus e polalha. A la convivéncia de la fièira, charrar, beure un còp, encontrar monde, tornar charrar... s'opausava le monde sens pietat dels afèrs.

Les païsans vendián, mès que mès les maquinhons cromptavan. Aquestes avián un brave còp d'uèlh ; jutjavan lèu fèit la valor d'una bèstia. Acostumats a las ficèlas del mestièr, entamenavan amb le vendeire una batèsta verbala en jogant de rusas, boniments, coquinariás... De tot un fum d'estrategias per ensajar de clavar l'afèr al prètz le mai bas. Quand la demanda èra fòrta o l'ofèrta mendra, la fièira tirava, le vendeire se'n sortiá a bon prètz, le pòrta-moneda uflat. Mès, dins le cas contrari, le cors baissava, le paure païsán vendiá mal o arribava tanplan que se'n tornèsse sens fèr fièira.

E gara al que s'improvisava cromptaire sens èsser maquinhon. Un jorn, le Josepon tornèc de la fièira de Varilhas, amb una vedèla suissa qu'aviá cromptada a un montanhòl misteriós, inconegut dels fièirals e que liquidava sa bèstia a mitat prètz de sa valor ; pr'aquò pretestava que sa femna èra malauta e qu'aviá besonh d'argent per pagar les medecins. Figuratz-vos le Josepon cossí èra content d'aver fèit un tan bon afèr ! Le rei de la fièira, la jorga dins le carreton, uflat coma un pesolh, traversèc tot le vilatge.

Estaquèron l'afèr del sègle plan en vista dins l'estable. Mès qu'una suspresa decebenta quand la femna li cridèc al Josepon "e gaita cossí pissa ta vedèla, asaga tota la passada !" E de fèit aquela jorga pissava normalament per darrèr coma tota vaca femèla mès bensè un pauc embastardida de mascle, le pish resquitava a tres o quatre passes en darrèr !

Calguèc que le Josepon se'n desfasquèsse al pus vite e tot le vilatge se'n trufèc.

La cronica de Claudina Ribèra-Solhà

Una escabèla... especiala

E òc, en çò meu qu'empliam aquel mot andà designar le sièti tant presat dit cadiera.

Comencem per la debuta. Aquestis ivèrn e printemps, que fu malauta, entrò caler'm espitalisar. Quand desquè d'aquí, que'm conselhèren de caminar de faïçon a reprèner chiu la fòrma.

Que'm metè doncas a anar de casa a Sèrralonga (800 mèstres a vista de nas, mes pro per cansar'm) ajudada per dus bastons. Un còp arribada alà, que m'arrèsti una enta aishul rebòrd del parcatge, reparar'm les òsses. E que me'n torni en acabant per una puejada pro penibla.

And'ajudar'm, que recuperè una vielha escabèla de plastic verd, e que la m'anè pausar a pus près a mieg camin, a la forca de dus rius que fèn un bruch plan agradiu. Aquela pauseta que'm fic plan ben.

Non vòls pas que, dus dias après, de còsta la cadiera, que trobè un plegòt d'orduras : canetas vuedas, papèrs grassis, embalatges vuedis... ! Que m'eimagenè : « Gents que s'an cresut qu'aquel mòble qu'èra estat getat aquí, e qu'an pres l'endret per una bordilha ! Aquò non pòt cap anar ! »

Qu'aturè tota aquela saloparia, e le lendeman qu'aprestè un papèr que ficelè aishús dossièr : « Aquela escabèla qu'é prevista andà las gents de 80 ans e mès que's passejan e qu'an besonh de's reparar. Que n'é cap doncas getada. E aquel coènh que n'é cap un depòt d'orduras. »

Bon. Va plan. Res de novèl. Entrà qu'arriben gents de la familha que venguèren passar uns qüantis dias. Quand se'n fúren tornadis que reprenguè le meu periple. E aquí, suspresa ! De còsta la 'scabèla que i a ara ua plancarta amb escrit aishús : « La cadiera de Claudina ».

Ja compreguè se d'ont venia le còp, e que trobè la causa farçura. Non toquè cap arren.

Ara las quàlquas autòs que passan que's senten obligadas de s'arrestar e de léger tot aquò. En atendent, iò, e qu'espèri d'autis, que mos podem reparar les òsses una 'stona, en profitant de l'ombra e del mormolh dels dus rius.

*****

Trad'Estiu 2024

